

שכולם ראויים לאותו אינטל לאשרת שכינה עלי אמצעות הקרבן, ע"כ נזה לעשות ארון תחילה קודם הקמת המשכן, כי ארון הוא השכינה היותו ואורייתא חד, ארון נועריון אל ר"ס וי"ש, שהוא גדולתו של הקב"ה שנמצא במקום ענותנותו, אבל צאמת צללאל אע"פ שהיה ג"כ לדיק גדול וחכם נפלא כאשר העיד עליו בוראו יתברך, מ"מ השיג מדריגת שארי בני אדם שלא יוכלו להשיג הכנעה אם לא באמצעות המשכן שר"ת מ"צחות שלחן כיור נר, ועל ידי הקרצנות תשרה השכינה, ואם לא, תסתלק ע"ד אין אני והוא יכולים לדור בעולם אחד [סוטה ה' ע"א], והוא ארון שאעשה להיכן אכנים שהרי אינו יכול לדור עמם בעולם אחד, ועל זה תמה משה ואמר צלל אל היית ואפ"ה ידעת מנהגי עולם הזה ואנשיו, זהו נפלא שהרי אני לא השגתי עצעם ומכותם וא"ש כח).

[אמר רב יהודה אמר רב יודע היה צללאל ללרף אותיות שנצטוו בהם שמות וארץ]. השם [אח"כ] צמילוי יהו"ו כי זה אלף ה"ה ויו ה"ה הוא קי"ג גמטרי' צללאל שידע לכונן שם שבו נצטוו שמות וארץ, וצמילוי אלפין כזה אלף ה"ה וי"ו ה"ה הוא גמטרי' הק"ס הוא שם של הקמת המשכן, כמו שאמרו חז"ל הקס תקים יקום את משכן העדות בט).

כשם שאי אפשר לבר צלל חנן כך אי אפשר לחלוט צלל דברים בעלים. [עין חת"ס עה"ת בראשית, ר"ד א' ד"ה והנה].

תוס' ד"ה לך וכו' ואם תאמר היכא אשכחן שוה וכו'. ליישב קושית התוס' י"ל דכנה מעלין בקדש ולא מורידין, משום דעלינו לעלות מעלה מעלה אחת לאחת מדרגה אחר מדרגה, אמנם למעלה נהפך הוא מורידין בקדש ולא מעלין, כי כל חפץ הקב"ה יח"ש להשרות שכינה בתחתונים, והעליה ח"ו מרמז סלוק שכינה, כמרכבה דיתזקאל ח"ו, לכן הקב"ה אמר תחלה ארון אח"כ משכן על דרך מורידין בקדש, אמנם רזה הקב"ה שהם יעשו צהיפך להעלות עמלן, ע"כ להודיע כזאת למשה רבינו ע"ה הקים הקב"ה משכן עם כל כליו של אש עשוייה צהר והכנים את משה לתוכו והראשו, והנה בראיה זו פגע תחלה במשכן אח"כ צכליו ואח"כ בארון, ואמר לו הקב"ה ככל אשר אני מראה אותך תבנית המשכן ואח"כ כליו וכן תעשה, לא כמו שאמרתי לך צהיפך רק ככל אשר הראיתך. והנה צבוא משה רבינו ע"ה לזוה על עשיי לא רזה לשנות מלשון רבו ית"ש, על כן אמר צלשון הצורה ית"ש, וצללאל כיוון מלבו שע"כ לריכים לעשות למטה צהיפך ממה שנאמר למעלה, על כן אמר לו משה רבינו ע"ה צלל אל היית וידעת, פ"י במשכן שהקים אל צו היית, כי האהל נקרא אל, ע"כ קראו אל המשכן העשוייה למעלה אל אל וק"ל ד).

אמר לו שמא צלל אל היית וידעת. וקשה וכי נעלם זה ממה. אבל יוצן כי פירשנו צמה שאמר הכחוצ צפרשת ויקרא [א' צ'] אדם כי יקריב מכס קרבן לה' מן הצהמה מן הצקר ומן הצללן תקריבו את קרבנכם, והכוונה על דרך המוסר דכנה כתיב [ישעי' נ"ז ט"ז] כה אמר רס וגשא שוכן עד וקדוש שמו מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושלל רוח להחיות רוח שפלים, ופלוגי חז"ל [סוטה ה' ע"א] חד אמר אתי דכא וחד אמר אתי את דכא, ואלו ואלו דברי חלקים חיים, דשני מניי דכאות רוח יש, יש השמחים צה' חלקיהם וששים צעודתו המכירים גדולתו ואהבתו ומעריכים ערך נפשם נגד ה' חלקיהם ושמחים ומסתפקים על ידי זה צמה שחננס, מתרפקים על דודת אהבתו, ועליהם ועל כיוצא בהם נאמר את דכא שהקב"ה מגביהו למעלה עליונה שישכון אתו עמו, אמנם לא כן הצברים הענויים ונכנעים לשפלות נפשם וזכרם יום מוחם ועצרו עליהם לרות ותלחות עצרו ראשם, אותה הכניעה אינה גורמת להגביהו, כי עוז וחזקה במקומו כתיב [דכ"א ט"ז כ"ז], ונהי צחי חלקים רוח נצברה לצ נצבר ונדכה חלקים לא תצור [תהלים נ"א י"ט], מ"מ אינו מעולה ועוצה. ולזה הוקצנו הקרצנות לדלת עם הארץ להיותם קונים כניעה צנפס לומר כשם שהופשט וניתח הצהמה לנחיה כן היה ראוי לעשות לי ויכנע כו'), וזה גורם דציקות השכינה בתחתונים, אמנם אינו רצוי כל כך לפני הקב"ה כנזכר. ועל זה כתיב [שם נ' ח'] לא על צחיק אוביחך ועולותיך לנגדי תמיד, פירוש שהם עולותיך מתנגדים לי תמיד, שכל זה מורה שעדיין לא נתתן כראוי ואתה לריך לצהמות כו').

במצינו למדין כי האדם המקרב עצמו לה' ועולה אל ה' הוא הראוי, ועל זה כתיב [שמות י"ט ג'] ומשה עלה אל האלקים, אמנם המצטרך לעזר הקרצנות הוא המוריד השכינה, על דרך ואת דכא אשכון, וע"ז יוס לפני מתן תורה שלח נערי בני ישראל להקריב קרצנות [שם כ"ד ה' ורש"י שם], ועל ידי זה וירד ה' על הר סיני. נמצא שהקרצנות אינם קרבן לה' כי הוא א"ל לאכילה ושתייה, לא אהק מציתך פר ממכלאותיך עתודים [תהלים נ' ט']. והם נקראים קרבנכם שהמה לתקנותינו לשצר לצצנו להכנע לפני ה'. וידוע צפ"ק דחולין [ה' ע"א] שהלדיקים נקראים אדם והרשעים צסם צהמות וכוונ, והיינו אדם כי יקריב מכס כשיקריב אדם מכס את עצמו אזי הוא קרבן לה' ונקרב לו יתברך על דרך את דכא, אמנם מן הצהמה צני אדם הדומים לצהמה אזי מן הצקר ומן הצללן תקריבו את קרבנכם דייקא.

והנה זהו ההפך צין משה רבן של כל הנביאים, שלרוב דציקותו צה' וגודל ענותנותו לא השיג פחיתות הדור נגדו, כי חשצ

רבי עקיבא [שבת פ"ז ע"ב], ואלו לא שיבר הלוחות היו מתחילים אז ביום א' שלאחריו מלאכת המשכן והיה ארון תחלה, וטרם יעבור עליו שבת יגמרו גם יריעות וכיסוי, ולא קשיא היכן אכניםם וק"ל. וע"ע שם ע' ק"ס ד"ה אלה.

(כו*) כמש"כ הרמב"ן ויקרא א' ט' ע"י"ש.

(כז) קטע אחד שאינו שייך לשמעתין הושמט.

(כח) דרשות קפ"ד א' ד"ה בתחלה.

(כט) דרשות ר"י ב' ד"ה בפרקי. ובענין מאחז"ל הקם תקים וכו' עיין בהגהות שער יוסף שם.

(ל) חת"ס עה"ת שמות קי"ט ד"ה ככל (הראשון). רעיון זה נדפס גם בתומ"ק שמות צ"א ג' ד"ה ראו, מהעתקת תלמיד מרן ז"ל, וז"ל :

שרד, אך עיקר שאלת בצלאל היכן ובמה אכסה ואטמינם בלי בגדי שרד. וב"ל עוד דמיד אחר גמר עשיית הארון לא נגמרה קדושתו כל כך שלא יהיה ראוי לעמוד בלי מכסה קודש, אלא עד שעבר עליו שבת אחר עשייתו, כעין דאיתא במדרש הובא בט"ז יו"ד סי' רס"ח סק"ב, לכן בלוחות שניות שירד מרע"ה ביום הכפורים שחל להיות ביום ב' כמ"ש תוס' ב"ק פ"ב ע"א [ד"ה כד], ואמר להם מלאכת המשכן למחרת ביום ג' והם הביאו נדבה בבקר בבקר ד' וה' ובערב שבת קדש הכריזו אל יעשו עוד מלאכה וגו', אם כן אילו התחילו בארון היה נגמר קודם שבת, ויעבור עליו שבת קודם גמר יריעות וכיסוי, וכיון שנגמר בקדושתו היכן יכניסוהו, ע"כ הקדים הקב"ה משכן לכלים, אך בפרשת תרומה אמר לו קודם עגל, ואז ירד ב"י תמוז שחל בחמישי או בששי עיין פרק